

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

Factors Affecting Budget Management in Schools under the Nakhon
Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2

วนัสนันท์ พรานุสร¹ และบรรจบ บุญจันทร์²

Wanasanan Paranusorn and Bunjob Boonchun

Received: October 19, 2024

Revised: February 16, 2025

Accepted: March 22, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา 3) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 313 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารบัญชี 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกตามข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการวางแผน และ 3) ปัจจัยที่ส่งผล

¹⁻² มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: Kirucaniandploy@gmail.com, Tel. 062-8187482

ต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการ
บริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารภายใน
องค์กร (X_2) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการวางแผน (X_1) และปัจจัยด้านความร่วมมือและ
ประสานงาน (X_4) ตามลำดับ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับการ
บริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา เท่ากับ 0.865 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความ
แปรปรวนการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 74.80 สามารถสร้างสมการ
พยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบและสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานคือ
 $\hat{Y} = 1.054 + .234X_2 + .310X_1 + .228X_4$ และ $\hat{Z}_Y = .294X_2 + .355X_1 + .301X_4$ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, การบริหารงานงบประมาณ, สถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the levels of budget management in schools; 2) to study the factors affecting budget management in schools; and 3) to create a forecasting equation for factors affecting budget management in schools. A descriptive research methodology was used. The sample consisted of 313 school administrators and teachers under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2 in the 2024 academic year. The sample was stratified by proportional sampling based on the number of school administrators, using school size as the stratum. The research instrument was a questionnaire on the factors affecting budget management in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2. This questionnaire was a five-level rating scale. The data were analyzed using frequencies, percentage, mean standard deviation, Pearson's Correlation Coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research results found that 1) the overall level of budget management in schools was at the highest level. When considering each aspect, the aspect with the highest mean score was accounting management; 2) the overall level of factors affecting budget management in schools was at a high level. When classified by item, it was found that the factor with the highest mean value was planning factor; and 3) factors

affecting budget management in schools were statistically significant at the .05 level. Budget management in schools with the highest influence was the internal administrative process factor (X_2), followed by planning factor (X_1) and cooperation and coordination factor (X_4), respectively. The multiple correlation coefficient between these factors and budget management in schools was equal to 0.865 and these factors can explain 74.80 percent of the variance in budget management in schools. A forecasting equation can be created in raw score form and standard score form, the forecasting equations were $\hat{Y} = 1.054 + .234X_2 + .310X_1 + .228X_4$ and $\hat{Z}_y = .294X_2 + .355X_1 + .301X_4$, respectively.

Keywords: factors affecting, budget management, schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 เน้นให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน (ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป) ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะ ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่นั้น ล้วนขึ้นอยู่กับการบริหารงานงบประมาณอย่าง มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ

การบริหารงบประมาณสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อให้ตอบสนอง ความต้องการที่แท้จริง จำเป็นต้องมีการจัดทำและเสนอคำขอ งบประมาณ พร้อมจัดลำดับ ความสำคัญ รวมถึงการระดมทรัพยากรจากภาครัฐและเอกชน ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (อาภาวรรณ สงวนหงส์, 2563) นอกจากนี้ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ต้องสนับสนุนการ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (กาญจน์สมิตา โสภณนา, 2565) การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและการสื่อสารภายในองค์กรช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ (อัญญฤตา หัตถิรัตน์ และพงษ์เสถียร เหลืองอลงกต, 2562) ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณขึ้นอยู่กับ การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และชุมชนในการวางแผนและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (ปิยะพงศ์ พันธุ์สุภา, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 (2567) รับผิดชอบการจัดการศึกษาของ 174 โรงเรียน 1 สาขา ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบปัญหาหลักในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา คือ ระบบการบริหารงบประมาณ การบัญชี การเงิน และพัสดุที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีคุณวุฒิด้านการเงิน การบัญชี และพัสดุ รวมถึงจำนวนบุคลากรในสถานศึกษาที่ไม่เพียงพอและภาระงานที่มากเกินไป ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับต่ำ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ทั้งนี้เพื่อให้ทราบระดับการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษา ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา ได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยเป็นสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา ซึ่งดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,682 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, V. & Morgan, D. W. (1970) เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดโรงเรียน	ประชากร (คน)			กลุ่มตัวอย่าง (คน)		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
เล็ก	83	539	622	15	100	115
กลาง	75	877	952	14	163	177
ใหญ่	2	106	108	1	20	21
รวม	160	1,522	1,658	30	283	313

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการได้แก่ ขนาดโรงเรียน และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert, R. (1967)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert

การสร้างและการหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กำหนดหลักการ แนวคิด และโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามที่เหมาะสม โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ครอบคลุมทั้งการบริหารงานงบประมาณและปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณ หลังจากสร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ให้พิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในสังกัด จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach, L. J. (1990) ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาถึงหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากช่องทางต่าง ๆ และพิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ
2. ตอนที่ 2 การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายด้าน เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ
3. ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ใช้การหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนน ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ
4. ตอนที่ 4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีค่า r มากกว่า .80 ผู้วิจัยจะดำเนินการพิจารณา จากค่า VIF และ Tolerance ซึ่งค่า VIF ควรมีค่าน้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า .10 จึงจะถือว่าเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย (วรศรา อรุณกิตติพร, 2561)
5. ตอนที่ 5 สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีผลการวิจัยปรากฏตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาโดยภาพรวม และรายด้าน

ระดับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ	4.36	0.57	มาก
2. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	4.22	0.60	มาก
3. การบริหารการเงิน	4.49	0.53	มาก
4. การบริหารบัญชี	4.53	0.52	มากที่สุด
5. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์	4.35	0.61	มาก
6. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผล การดำเนินงาน	4.38	0.53	มาก
รวม	4.39	0.48	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการบริหารบัญชี รองลงมา คือ ด้านการบริหารการเงิน ต่ำสุด คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีผลการวิจัยปรากฏตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการวางแผน	4.34	0.54	มาก
2. ด้านกระบวนการบริหารภายในองค์กร	4.30	0.60	มาก
3. ด้านบุคลากร	4.25	0.64	มาก
4. ด้านความร่วมมือและประสานงาน	4.31	0.63	มาก
รวม	4.30	0.54	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามข้อ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการ

วางแผน รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความร่วมมือและประสานงาน และต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากร

3. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีผลการวิจัยปรากฏตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การ ถดถอยจากคะแนน ดิบไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์การ ถดถอยจาก คะแนนมาตรฐาน (β)	t	p
ค่าคงที่	1.054		9.29	.000
ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารภายในองค์กร (X_2)	0.234	0.294	4.90*	.000
ปัจจัยด้านการวางแผน (X_1)	0.310	0.355	7.13*	.000
ปัจจัยด้านความร่วมมือและประสานงาน (X_4)	0.228	0.301	6.69*	.000
$R = 0.865, R^2 = 0.748, p = .000$				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ กระบวนการบริหารภายในองค์กร (X_2) รองลงมาคือ การวางแผน (X_1) และความร่วมมือและประสานงาน (X_4) ตามลำดับ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับการบริหารงานงบประมาณเท่ากับ 0.865 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนการบริหารงานงบประมาณได้ร้อยละ 74.80

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารงบประมาณในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารบัญชีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารบัญชีที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการงบประมาณ ทำให้ทรัพยากรถูกจัดการอย่างมีระเบียบและสอดคล้องกับแผนที่วางไว้ตอบสนองต่อเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม (เพ็ญพรรณ บางอร, 2562) การบริหารบัญชียังช่วยให้สถานศึกษาสามารถรายงานข้อมูลทางการเงินให้หน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบได้

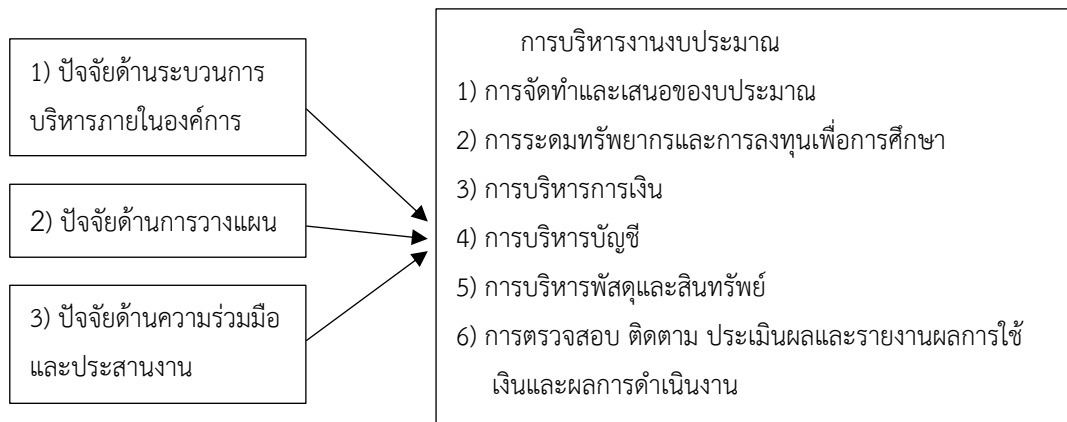
อย่างมีประสิทธิภาพตามระบบบัญชีที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพร แต้มเรืองอิฐ (2565) ที่พบว่า การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา อยู่ในระดับสูงสุดเช่นกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารงบประมาณ เพราะช่วยให้การจัดการงบประมาณบรรลุเป้าหมายและตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม (สมชัย นุชอุดม, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรวรรณ มาแต่้ม (2561) ที่พบว่า การวางแผนงบประมาณในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะพงษ์ พันธุ์สุภา (2564) ที่พบว่า การวางแผนงบประมาณในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพร แต้มเรืองอิฐ (2565) ที่พบว่า การวางแผนงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความซับซ้อนมากที่สุด รองจากการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ

3. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารภายในองค์กร การวางแผน และความร่วมมือและประสานงาน ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ กระบวนการบริหารภายในองค์กร รองลงมาคือ การวางแผน และความร่วมมือและประสานงาน ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับการบริหารงบประมาณเท่ากับ 0.865 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ถึง 74.80% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยความสะดวกและการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน การตรวจสอบและประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยการร่วมมือและสื่อสารที่ดีภายในองค์กรทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชี อินทา (2561) ที่พบว่าปัจจัยกระบวนการบริหารภายในองค์กรส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ และงานวิจัยของชญมน พลະบุญ (2563) ที่พบว่า ปัจจัยการจัดการภายในองค์กรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ รวมทั้งงานวิจัยของ Nguyen, T., Viet, H. & Loan, L. (2021) ที่พบว่า 6 ปัจจัยในการบริหารภายในองค์กรส่งผลต่อระบบการรายงานทางการเงินและการบริหารการเงิน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอสรุปองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 6 ด้าน พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารภายในองค์กร ปัจจัยด้านการวางแผน และปัจจัยด้านความร่วมมือและประสานงานมีผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษา ควรร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการ การศึกษาและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. สถานศึกษาควรจัดทำแผนป้องกันความเสี่ยงเพื่อลดโอกาสเกิดความเสียหาย และช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลในการตัดสินใจที่ดียิ่งขึ้น
3. สถานศึกษาควรส่งเสริมการระดมทุนผ่านกิจกรรมการกุศล การมีส่วนร่วมจาก ผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายสนับสนุนการศึกษาอย่างยั่งยืน
4. สถานศึกษาควรมีระบบการเบิกจ่ายที่โปร่งใสและจัดทำเอกสารประกอบการ เบิกจ่ายอย่างครบถ้วน เพื่อตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง
5. สถานศึกษาควรจัดทำบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง โดยบันทึกรายการทางการเงินใน เวลาที่เกิดขึ้นจริง พร้อมรายงานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอและตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

6. สถานศึกษาควรมีระบบการจำหน่ายพัสดุและครุภัณฑ์ที่ชัดเจน พร้อมจัดทำทะเบียนทรัพย์สินและเอกสารหลักฐานการจำหน่ายอย่างโปร่งใสเพื่อการตรวจสอบในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สมิตา โสภณนา. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จารุวรรณ มาแต่้ม (2561). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชญมน พลบุญ. (2563). อิทธิพลของปัจจัยด้านการจัดการในองค์กรและการจัดการเวลาต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลรัฐบาลขนาดใหญ่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยะพงศ์ พันธุ์สุภา. (2564). การบริหารงบประมาณที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญพรรณ บางอร. (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสเปเชียลวิเทศน์ อำเภอเสนา จังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วรารพ แต้มเรืองอิฐ. (2565). การตัดสินใจของผู้บริหารกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วรศรา อรุณกิตติพร. (2561). ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชัย นุชอุดม. (2562). รูปแบบการบริหารงบประมาณดำเนินงาน ระดับสถานีดำรงจตุร สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 2 อย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 14(2), 1-16.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. (อัดสำเนา)
- สุชี อินทา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของสำนักการจราจรและขนส่งกรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 37-58.
- อัญญกฤตา หัตถิรัตน์ และพงษ์เสถียร เหลืองอลงกต. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 140-155.
- อาภาวรรณ สงวนหงส์. และเบญจพร โมกขะเวส. (2564). การบริหารการเงินและบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรงานการเงินและบัญชี สังกัดกระทรวงพาณิชย์. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(3), 1013-1026.
- Cronbach, L. J. (1973). *Dictionary of education information analysis*. New York : McGraw-Hill.
- Krejcie, V. & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 4(2), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale*. New York : Wiley & Son.
- Nguyen, T., Viet, H. & Loan, L. (2021). Factors affecting financial management: Case study of educational manager training and fostering public institutions. *Management Science Letters*, 11(6), 1861-1870.